

Lausunto

2.11.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 146/2020 vp ja HE 148/2020 vp; asiantuntijakuuleminen 3.11.2020

TALOUSARVIO VUODELLE 2021

Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijalausuntoa viitekohdassa mainituista asioista. Ministeriö toteaa keskittyvänsä talousarvion osalta kuntien valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskeviin ehdotuksiin ja esittää seuraavaa:

Kuntien valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.90.30. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat hallituksen esitykset, joilla on vaikutus kuntien tehtäviin ja valtionosuuksiin.

Hallitus on antanut esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain muutoksesta. Tavoitteena on hallituksen kirjauksen mukaisesti hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen. Lain muutoksella hoitajavastaa-
ta-
notot tulisivat maksuttomiksi perusterveydenhuollossa. Pitkäaikaishoidon asiakasmaksut määräytyvät jatkossakin asiakkaan maksukyvyn mukaan. Esityksen arvioidaan vähentävän kuntien asiakasmaksutuloja ensimmäisenä vuonna 17 milj. euroa, joka kompensoidaan kunnille valtionosuuksien lisäyksenä. Vuodesta 2022 alkaen vaikutus on 45 milj. euroa vuodessa. Kunnille aiheutuu myös kertaluonteisena tietojärjestelmien muutuskustannuksena 0,9 milj. euron kustannus vuonna 2020.

Vanhuspalvelulain muutokseen (voimaan 1.10.2020) liittyen valtionosuuksiin lisätään 52,8 milj. euroa. Opiskeluterveydenhuollon järjestämismallin muutokseen liittyen valtionosuuksista siirretään noin 32 milj. euroa momentille 33.60.35 Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon. Vuoden 2021 alusta alkaen Kela toimii opiskeluterveydenhuollon järjestäjänä ja YTHS tuottaa palvelut sekä yliopisto-opiskelijoille että ammattikorkeakouluopiskelijoille. Valtion rahoitus toimintaan on 77 % koko arvioidusta tarpeesta eli 65,8 milj. euroa, opiskelijat rahoittavat loput 23 % lukukausittain maksettavalla opiskeluterveydenhuollon maksulla.

Hallituksen esityksessä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi (HE 148/2020 vp) on huomioitu edellä mainitut määrärahatarpeet asiakasmaksulain muutoksesta, vanhuspalvelulain muutoksesta sekä jo

Lausunto

2.11.2020

aiemmin (v. 2019) hyväksytystä laista korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta johtuen. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole näiltä osin huomautettavaa HE:een liittyen.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan sisältyy huomattava määrä kuntien ja kuntayhtymien valtionavustuksia. Vuoden 2021 talousarvioesityksessä valtionavustuksia on yhteensä noin 2,05 mrd. euroa. Summa on noin 1,75 mrd. euroa suurempi kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa ja johtuu määräkaisista covid 19-korvauksista kunnille ja kuntayhtymille. Momentti 33.60.38 avataan tätä tarkoitusta varten ja momentille esitetään myönnettäväksi 1,66 mrd. euroa. Määrärahaa saa käyttää covid 19-testauksesta ja jäljittamisestä aiheutuvien kustannusten korvauksiin kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle, testausteknologian hankintaan ja rajanylityspaikkojen terveysturvallisuuden vahvistamisesta aiheutuvien muiden kuin testauskustannusten korvaamiseen. Lisäksi momentille on varattu määrärahaa avustuksiin kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle muiden välittömien koronasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Kyseessä on hyvin laaja ja monimutkainen avustuskokonaisuus, jonka hallinnointiin liittyvä valmistelu on käynnissä STM:n ja VM:n yhteistyönä.

Momentille 33.60.39 Palvelurakenteen kehittäminen esitetään 122,9 milj. euron määrärahaa, joka on 25,5 milj. euroa suurempi kuin kuluvana vuonna. Momentilta myönnetään valtionavustuksia palvelurakenteen kehittämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Avustuksia myönnetään mm. tulevaisuuden sote-keskusten kehittämiseen ja mielenterveysstrategian mukaisiin hankkeisiin. Avustuskokonaisuudella tuetaan sote-rakenneuudistuksen valmistelua ja toimeenpanoa alueilla.

Pieniä määrärahan lisäyksiä kuntien valtionapuihin on mm. momentilla 33.60.36 valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalveluihin, joihin lisätään 82 000 euroa (1,5 htv vastaava määräraha). Lisäys aiheutuu väestön ikääntymisestä ja lastensuojelun lisätarpeesta. Lisäksi valtion rahoitus turvaktitoimintaan nousee 1 milj. eurolla ja on ensi vuonna 23,55 milj. euroa. Momentin 33.60.37 Valtion korvaus laittomasti maassa oleskelevien sosiaaliturvaan määräraha on 2 milj. euroa eli noin 3,5 milj. euroa kuluvaa vuotta pienempi määrärahatarpeen osoittauduttua aiemmin arvioitua alemmaksi.